

IZHAJA VSAK DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične štev. se prodajajo po 3 nvč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele štev. po 5 nvč. (10 stot.)

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm. osmrtnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. Plačljivo in tožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira.

Naročnina na nedeljsko izdajanje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 5.20, za pol leta Kron 2.60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom)

Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga z omejenim poročstvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti štev. 20.

Poštno-hranilnični račun štev. 841-652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.
DELEGACIJE.

Znamenite besede Kramarjeve.

DUNAJ 9. (Kor.) Pri razpravi o proračunu ministrstva za zunanje zadeve je dvomil del. Kramar je uspešno zakasnelega posredovanja velesil na Balkanu, izlasti, ker bi se balkanske države mogle zadovoljiti le z evropskim guvernerjem v Macedoniji in z upravo, ki bi ne bila nikakor odvisna od Carigrada. Turška zmaga bi bila nevarna, ker bi morala poseči Evropa vmes, da za brani vzpostavitev turškega gospodstva na Balkanu. Če bi pa zmagali balkanski narodi, pa ne pojmuje govornik, kje naj vzame Evropa moralno pravico, da jim brani pridržati si to, kar so si junaško priborili. Sedanjí trenutek je najbolj pripraven, da dokazemo Balkancem svoje simpatije, izlasti, ker imamo na Balkanu trgovsko-politične interese. Balkancem ni za pohlep za zemljo v sedanjem boju, ne gre tu za idejo nacjonalizma, ampak za idejo civilizacije. Vprašanje je le, če sme Turčija obdržati vladno čez kristjane v Evropi, vlado, ki izključuje radi verskih motivov že naprej enakopravnost. Govornik prosi konečno, da ne pozabimo, da smo tudi mi kristjani in da civilizacija ne bi smela poznati hlapcev in sužnjev.

Grof Berchtold o kulturnem protektoratu Avstro-Ogrske v Albaniji.

DUNAJ 9. (Kor.) Minister za zunanje zadeve grof Berchtold je odgovoril delegatu Langu o izvrševanju kulturnega protektorata Avstro-Ogrske v Albaniji. Rekel je, da je vestna briga zunanjega ministrstva izvrševanje protektorata. Dasi je to otežkočeno radi izrednih razmer v Albaniji, vlada vendar ni nikoli opustila, da ne bi preiskala vsakega slučaja, ki se jej je javil in zahtevala pri turški vladi resno pojasnila. To se je zgodilo tudi v poslednjem slučaju, ko se je skaderski kadi zelo sovražno izrazil o albanskem episkopatu in avstro-ogrski politiki. Z zadovoljstvom se danes lahko konstatira, da je bil ta visoki uradnik, kajpada šele na opetovano zahtevo z naše strani pri otomanski vladi, odstavljen in premeščen. — Izvrševanje kulturnega protektorata pa je zahtevalo, da smo glede Malisorev turški vladi opetovano prijateljsko svetovali in jo posebno opozorili, da je v interesu turške države, da potolaži razburjene Malisore. Minister za zunanje zadeve zamore povedati, da je turška vlada obljubila Malisorem dalekosežne pravice. So to razne dobrote glede vojne službe in davkov, kakor tudi ozir na krajevne potrebe, ki jih bo upoštevala. Da izvede reforme, se napoti že te dni posebno poverjeništvu s Klacim pašo v Albanijo in bo uradovalo v Skadru. Minister upa, da bodo koncesije, ki jih je Turčija obljubila, pomirile katoliško ljudstvo.

Proti kreditu za vojaštvo.

DUNAJ 9. (Izv.) Danes ob 4 popoldne so se zbrali delegati, ki so člani poslanske zbornice, k posvetovanju o vojaškem kreditu. Od vseh strani so ostro poudarjali, da vojna uprava državi zopet nalaga breme, ki

ga skoro ni možno nositi. Mnogi govorniki so hudo napadali vojno upravo. Predsednik delegacije Dobernig je na to izjavil, da za sedaj skupna vlada še ne bo predložila zahteve o novem kreditu.

Hrvatsko-slovenska stranka prava.

DUNAJ 9. (Kor.) V poslanski zbornici so se zbrali danes predpoldne zastopniki hrvatske stranke prava in slovenske ljudske stranke, da sklenejo kaj definitivnega o skupnem delu Jugoslovancov. Sklenili so ustanoviti novo zvezo, zvano „hrvatsko-slo-

venska stranka prava“. O seji se je izvedelo edino to, da je Šušteršič otvoril posvetovanje z nagovorom in predlagal, da volijo poslanca dr. Mileta Starčevića za predsednika. Nato so se razgovarjali o mnogih konstitutivnih posameznostih nove zveze, ki obljame vse v habsburški monarhiji živeče Slovence in Hrvate. Za voditelje nove stranke sta bila vojena Starčević in Šušteršič. O posameznih točkah konference molčijo.

Kronanje mikadovo.

TOKIO 9. (Kor.) Vladno glasilo javlja, da se bo vršilo kronanje cesarja 1914.

VOJNA NA BALKANU.

Tišina pred burjo. - Začetek krvavega plesa.

Drobne vojne vesti.

BEROLIN 9. (Izv.) Neka tukajšnja banka je bila obveščena, da hitro srbske čete s podvojeno hitrico na mejo in da bo vojna vsak trenutek napovedana.

DUNAJ 9. (Izv.) Raznesle so se vesti, da napoveda Bolgarija in Srbija jutri vojno.

BEROLIN 9. (Izv.) „Berliner Lokal-Anzeiger“ javlja, da se je bivši črnogorski poslanik v Carigradu, Plamenac, izrazil, da po določitih balkanske zveze ni potrebno, da bi tudi druge države napovedale vojno. CARIGRAD 9. Srbski, bolgarski in grški zastopniki držav še niso prejeli nikakih instrukcij, vendar jih pa pričakujejo v teku dveh dni.

DUNAJ 9. (Izv.) Pozno po noči, ob 11 uri, je prišla iz Soluna novica, da so Albanci napadli en Esad-pašin bataljon in ga pobili pri Berani. To vse je v nasprotju z dosedanjim držanjem Albancev, ki so sklenili Turčijo podpirati.

DUNAJ 9. (Izv.) Neka tukajšnja banka je bila zaupno obveščena, da je Turčija proglasila tromesečen moratorij.

DUNAJ 9. (Izv.) Danes so se predstavlili zastopniki bolgarske vojne uprave v vojnem ministristvu, kjer so se pogajali o nakupu Werndllovih pušk.

DUNAJ 9. (Izv.) Tu skoz se je danes peljalo iz Francije 30 aeroplanov za Bolgarijo.

BUKAREŠT 9. (Izv.) Sestavilo se je novo ministristvo pod predsedništvom Carpovim.

DUNAJ 9. (Izv.) Pri Dalumajbali je baje prišlo do boja med Turki in Bolgari. Nemški listi trosijo v svet novico, da so bili Črnogorci pri Karakolu tepeni.

Avstrija ne kani mobilizirati.

DUNAJ 9. (Izv.) V krogih delegatov se je širila danes govorica, da se začne po sklepu delegacijskega zasedanja z oficijelno mobilizacijo. Dobro poučeni politični krogi tudi zatrjujejo, da bo avstrijska vojska takoj zasedla deželo, če bi srbski ali črnogorski polki prestopili novopazarsko mejo. Mi smo se pa informirali na pristojnem oficijelnem mestu in zatrdilo se nam je, da sedaj za to ni nobenega vzroka in da se misli k večjemu na zvišano mirovno stanje armade.

kosti njegovega glasu, njegovi lepi postavi, njegovem dostojanstvenem nastopu in vsi so slutili, da jim govori o nečem, kar je veliko, krasno in slavno. In govoril je vedno dalje. V vznemljenih, krilatih besedah jim je risal bodočnost in takoj potem začel, kakor kak odvetnik, jasno in razločno razlagati, kaj je tukaj napraviti, da se narod povzdigne in domači jezik vzgoji, da pride zaželjena boljša bodočnost. Ko je pripomnil, da mora v Zagrebu izhajati časopis v hrvatskem jeziku — se je zadelo to nekaterim prava utopijska, neumnost, in za trenutek je izginil čar, ki je dotlej osvajal vso družbo. Na marsikaterem licu je zaigral porogljiv, neverjeten posmeh. Še več, ne kateri so celo začeli misliti, ali ni morda ta človek dunajski agent, odkoder je šel za Napoleonovega časa prišel predlog, da bi se izdajal hrvatski časnik. A ko je še pripomnil, da se ustanovi v Zagrebu učeno društvo, ki bo imelo nalogo, da proučuje narodovo preteklost, domači jezik in sploh vse znanosti — tedaj so se nekateri začeli smejati skoraj na glas in soditi o mladencu, da ni trezen in resen. In najbrž ne bi bil preprečil njegov nenavaden glas in izredni način govora, da ne bi se bil kdo ogledal proti njemu, da mu ni le glasno in živahno pritrdjeval grof Janko Drašković in odobral vseh teh načrtov. Spoštovanje napram staremu velikašu je zadrževalo vsa kogar, da se ni upiral. V gruči mladih ljudi in duhovnikov pa je izbruhnilo navdušenje in s ponosom je bilo čuti, kako so slavili mladcevo ime.

Bojkot avstroogrškega blaga.

BELGRAD 9. (Izv.) Tukaj se je razvila akcija, ki si je stavila za cilj, da organizira bojkot avstroogrškega blaga, če bi se trozveza postavila sovražno proti stremljenju balkanskih slovanskih držav. Voditelji bojkotnega gibanja so se obrnili tudi v Sofijo, da pridobijo i tamkajšnje kroge za svoj načrt.

Srbija proti Sazonovu.

BELGRAD 9. (Izv.) Včerajšnja izjava Sazonova je napravila v tukajšnjih krogih mučen utis. Časniki se obračajo s srdom proti ruski politiki in apelirajo na rusko javnost, da se ne istoveti z mišljenjem ruske vlade. Veliko zadoščanje je izzval glas, da je stališče Sazonova omajano in da stopi že v najkrajšem času v ozadje. (V pozni uri smo dobili poročilo, da je Sazonov že odstopil. Op. ured.)

Bolgarske čete v Macedoniji.

SOFIJA 9. (Izv.) Iz Macedonije se javlja, da so se organizirale bolgarske bande, ki razvijajo živahno delovanje. Vodijo jih aktivni bolgarski oficirji. Njihov pojav je zelo nevaren, ker so že sedaj razstrelile več važnih mostov kljub vestni straži.

Ruski prostovoljci.

BELGRAD 9. (Izv.) Arhimandrit Mihajlo javlja, da se je v Moskvi javilo krog 20.000 ruskih prostovoljcev za Srbijo. Njkova oprema je že dovršena in v kratkem se podajo v Srbijo.

Narod v Stari Srbiji.

BELGRAD 9. (Izv.) Kristjansko prebivalstvo v Stari Srbiji se uztrajno organizira v onih krajih, kjer je v večini, da se tako uspešno obrani pred nasilstvi Turkov. Iz onih krajev pa, kjer je bilo že sedaj v manjšini, pa beži v gore, da se zaščiti pred grozodejstvi.

Bolgarska municija na Ogrskem.

BELGRAD 9. (Izv.) O usodi prevoza vojne municije, ki je bila po raznih poročilih zaplenjena in zadržana od ogrske vlade, se sedaj od informirane strani poroča, da ni bila namenjena srbskim vojnim svrham nego Bolgariji.

Pobunjen narod.

BELGRAD 9. (Izv.) Od meje je prišla vest, da se je prebivalstvo Nove varoš

Ko je pozneje šel Gaj z Draškovićem v spremstvu več mladih ljudi proti gledališki ulici, se mu je videlo, da je zelo zadovoljen s svojim uspehom: — Ne razumeje še — vsega! Marsikomu so bile moje besede prave „village d'Espagne“. — Ali vendar — videl sem, kako jih je dirnil spomin na staro slavo, na lepoto jezika.

— A — spe še, globoko spe! — je rekel zalostno mladi pravnik Derkos, krasen po svoji vnanosti, še lepši po svojem umu in srcu. — Če ne bi spali, bi bili morali vzdigniti vas in presvetlega gospoda grofa na rame in tako priti do banskega dvorca, pa potem zahtevati sabor kraljevine, ki bi moral izvesti vse, kar ste razlagali.

— Počasi, počasi, amice! — ga je prekinil Gaj Derkosa. — Veliko je, da so nas poslušali, še več pa, da nas slišali. Od jutri dalje se bo širil po vsej domovini glas, da so ljudje, ki hočejo povzdigniti svoj materin jezik. Dosti je, da se ve to. V tem glasu bo toliko bajne moči, da pridobimo pojutrajšem stotine in stotine privržencev, po enem letu pa vsako pošteno hrvatsko dušo! — je navdušeno klical Gaj in v glasu mu je bilo nekaj prerokške gotovosti, s katero je prepiral vse, da se izpolnijo njegove besede.

— Valde bene! To mi je všeč, da tako govori mlad človek — je pritrdil Drašković, pospešivši nekoliko svojo šepavo hojo, ker je moral hiteti, da pravočasno pride na oder k škofu.

Mladina ga je spremila do stanovanja, potem pa krenila k Derkosu, ki jim je iz

v Novem Pazarju pobunilo, oblasti pregnalo, se organiziralo in si ustrojilo lastno vlado (?)

Srbski prostovoljci.

BELGRAD 9. (Izv.) V nedeljo se vrši zadnja seja skupščine, pri kateri bodo rešili vprašanje vojaškega kredita in druge predloge. Potem odrinejo vsi poslanci, ki so zato obvezani, k vojakom. Poslanec Dragović pa je že odložil svoj mandat in odšel pod zastavo. — Srbskih prostovoljcev ste celi dve diviziji. Vodila jih bodeta poslanca Protu Gjurčić in Rafajlović.

Srbi ne morejo več nazaj.

BELGRAD 9. (Izv.) Ministerskega predsednika Pašića je vprašal korespondent „Slavije“, kako upliva polzkus rusko-avstrijske demarše na dogodke. Pašić je označil vse prizadevanje za mir kot brezpredmetno. Ni je več vlade, ki bi mogla misliti na to, da narod razoroži in potolaži. Oblast čez dogodke je sedaj v rokah one narodne mase, ki se je začela gibati. Veliki trenutek ko vodi nagon do razvozljanja zamotljajev, je prišel.

Bistvo zakona o vilajetih.

CARIGRAD 9. (Kor.) Zakon o vilajetih iz leta 1880 dovoljuje vse ustavne svobodščine, izlasti pa svobodo pouka in tiska. Zakon obeta tudi, da bo imenovan nemo-hamedanski guverner povsod tam, kjer večina prebivalstva ni moslemitska. Razven tega pa mora biti guvernerjev pomočnik mohamedan, če ni mohamedan — guverner in narobe. Uradni jezik je turški; zakoni pa bodo razglašeni v turškem in v glavnem deželnem jeziku. Valiji, ki bodo imenovani za dobo pet let, si izbirajo uradnike in predlagajo generalnemu svetu proračun za ves vilajet. Generalni svet tvori virilisti in od valija izbrani člani, ki izhajajo vedno iz sredine občinskih svetovalcev, voljenih v tajnih volitvah. Troškov za armado in floto, civilno listo in dohodkov od carin in pošte ni v proračunu za vilajete. Prebitek dohodkov v vilajetih pripada do 85% državi, blagajni, ostalih 15% pa ostane vilajetu za javna dela in učne svrhe. Poročilo evropske komisije za iztočno Rumelijo, ki je zakonu priključeno, pa pravi, da bo otomanska vlada izvedla omejitev vilajetov in mutesariflikov, kakor zahtevajo razmere.

Vojno gibanje v Turčiji.

CARIGRAD 9. (Kor.) Radi proglašenja obsednega stanja se niso mogli vršiti za danes napovedani meetingi.

CARIGRAD 9. (Kor.) Ministerstvo za notrajne zadeve javlja uradno, da koraka general Esad paša proti Skadru (Skutari.) Voditelji malisorskih čet so mu obljubili zvestobo.

Zaplenjena srbska municija.

CARIGRAD 9. (Kor.) Glasi se, da je vse v Skoplju zaplenjene srbske municije 52 topov in 36.000 kanonskih krogelj, ki so prikladne tudi za turške topove. Razven tega so Turki zasegli mnogo šrapnelov.

Bolgarski skeptiki.

SOFIJA 9. (Kor.) Bolg. Tel. Ag. javlja: Ministerski svet je razpravljal o obvestilu, danem včeraj od ruskega in avstro-

ropisa prečital svojo krasno latinsko pesem: „Genius patriae super dormientibus filiis“. Vsi so bili neizmerno navdušeni po lepoti pesmi in Ivan Kotromanić je v svojem vzhicenu nekočkrat objel mladega pesnika.

— Bog sam je z nami! — je vzklikal zmagovalno. — Kdo pošlja domovini take glasnike — je hotel, da se naša domovina v resnici prebudi v novo bujno življenje!

In srca mladine so drhtela domovinska ljubezni in silne nadeje, njihove duše so pa čakale trenutka, da morajo v boj za dom in rod — na delo! Zdvajaj je že minil čas obeda, ko so še vedno sedeli skupaj v skromni sobici mladega pesnika, še vedno v svojih slovesnih opravah, s kalpaki na glavi in sabljah ob boku.

Kovali so načrte o izdajanju časnika, s čimer so spajali najlepše upanje, dogovarjali so se, kaj bo delal kdo, izmenjavali misli, v katerem narečju bodo pisali. Mlada lica so jim gorela navdušenosti in nad vso družbo je plaval duh blaženstva, iskri se iskre delotvorne sile. Iz vsake besede je odsevala ljubezen do domovine in mllega naroda.

Ze so žarki popoldanskega solnca navpično padali na lesena tla in gole stene v sobici, a še vedno je donela mlada, navdušena beseda zbranih mladcev. V svetem, velikem, pravem apostolskem navdušenju se je vsak čas združila vsa družba v skupnem objemu in vsaka usta so blaženo že stotič ponavljala čarobni besedi: narodnost in svoboda!

(Dalje.)

PODLISTEK

Osvit.

Slike iz tridesetih let.

Spisal Keaver Šandor Gjalski. — Prevel A. E.

— Povsod, pri vsakem narodu ljubijo svojo rodno, materino besedo, povsod so prvi sinovi naroda pripravljeni umreti za svoj jezik. Ozrite se na katerokoli stran sveta in prepričate se, da govorim resnico. Samo pri nas — je moral zaplakati mlad pesnik, da hočejo Hrvatje zavreči svoj jezik; — samo pri nas se more dogoditi, da imamo izrodov, ki se raje uče tuj jezik in ki so za to, da si v tujem jeziku krojijo pravico. Ali — prepozno so se rodili! Iz njihovih peklenskih naklepov ne bo nič. Hrvatska se budi iz sna, a ko se prebudi, tedaj zagradi vsemu svetu: Suum cuique! — In bo zahtevala svoje. — Besede mladega doktorja so kar grmele in vsakdo v dvorani je občutil vso moč in silno voljo, ki se je kazala v njegovih besedah. Ves čas je bil kakor kak nebeščan, ki stoji nad kaosom, da gradi iz njega svoje svetove. Vsaka kretnja, vsak drhtljaj njegovega glasu, vsak pogled je nosil v sebi ustvarjajočo voljo in dostojanstvo samozavesti, in vso družbo je omamljala ta pojava in nihče se je ni mogel oteti. Vse je bilo tiho, nihče ni niti noge pomaknil, niti zmajal z glavo. Večina ga ni razumela, tudi vsi so bili kakor očarani po milini in zvon-

ogerskega poslanika ministru za zunanje zadeve Gešovu. Ministerski svet je konstatiral, da ni v tem obvestilu onega, česar je bilo pričakovati, namreč natančne izjave garancij za Turčiji predlagane reforme. Radi tega hoče ministerski svet, predno se odloči, slišati menenja iz Belegrada in Aten.

Bolgarska in srbska sredstva.

PARIZ 9. (Kor.) „Temps“ piše o finančnih razmerah Bolgarije in Srbije sledeče: Onih 100 milijonov v zlatu, ki jih poseduje Bolgarija deloma v gotovini, deloma pa v obliki inozemskih trat v narodni banki, ne moremo prav za prav smatrati za denar, s kojim bi se moglo razpolagati; kajti, če bi vlada ta fond odtegnila njegovega pravega namenu, bi povzročila s tem hudo krizo v državi. Srbija pa ima v Parizu še menda 30 milijonov kot ostanek posojila iz l. 1900.

Črnogorski kralj svojemu narodu.

CETINJE 9. (Kor.) Kralj je imel včeraj na ljudstvo, ki je prišlo pred konak, kjer je priredilo kralju ovacijo in klicalo: Smrt zatiralcem naših bratov, sledeči nagovor: Sedaj na noge bratje! Potegnite iz nožnic meče, ki so toliko let počivali! Naj se zabliše in proslavite ponosno junaško ime, ki ste si ga pridobili, pokažite svetu, da črnogorski sokoli ostanejo mirni, dokler morejo, ko se pa kdo dotakne njihovih pravic, se dvignete kakor en sam mož proti edinemu sovražniku, ter se znajo boriti kakor levi. Orožje v roke torej, bratje! Zaupajte svojemu kralju in svoji vladi, ter kličite z menoj: Živel kralj! Živilo edinstvo slovenskih narodov!

Sole v vsej Črnigori so zaprte, sodnije ne poslujejo več, enako tudi ne banke in drugi državni uradi, izvzemši pošte in br-zojav.

Zakasnela intervencija veselil.

ATENE 9. (At. Ag.) Zastopnika Rusije in Avstroogrske sta storila sinoči pri turški vladi dogovorjeni korak.

PARIZ 9. (Kor.) Ruski in avstrijski zastopnik sta posredovala na Cetinju ob 11. predpoldne. Ali že ob 9 in pol je bil dobil otomanski zastopnik od vlade svoje listine, vsled česar je vlada lahko izjavila, da so poskusi tujih vlad zakasneli. Pripomnila je še, da mora zgrabiti za orožje, ker niso uspela njena dvomesečna prizadevanja pri turški vladi.

Difficile est, satyram non scribere!

Minule nedelje se je vršil v veliki dvorani „Narodnega doma“ javen shod političnega društva „Edinost“, ki mu je bil — kakor sta naglašala dr. Wilfan in dr. Rybář — namen, da poda naše pol. vodstvo javnosti nekaj pregled in račun o svojem delovanju v minolem letu ter da naši tržaški slovenski javnosti da priliko, da izreče o tem delovanju svoje kritike, pomisleke, nasvete in ako se komu zdi potrebno, tudi — graje.

Želja našega političnega vodstva je bila, da bi se bil čut na tem shodu „glas ljudstva“, da bi se bili prijavili k besedi oni gospodje, ki za hrbtom kakoga urednika ali pa okoli kake gostilniške ali kavarniške mize „modrujejo“ in kritikujejo delovanje političnega društva. Ali vsi so prihajali, njih pa ni bilo — namreč naše — inteligence!

Prihajali so — kakor po navadi — naši priprosti, a politično in narodno-zavedni delavci in uslužbeni ter pazljivo sledili izvajanjem govornikov. Pogrešali pa smo popolnoma naše „nadebudne“ mladine, tudi naših visokošolcev, ki so vendar vsakemu narodu nekaj — spiritus agens et movens. Ni jih bilo, čeprav ni bilo ob tisti uri nobene „žalovalne“ odhodnice. Hm — slabo vreme!!

V Trstu imamo — hvala Bogu — že celo četo mladih narodnih doktorjev, odvetniških koncipientov, ki se — pardon, bi se morali zanimati za politično delovanje in se je tudi aktivno udeleževati. Ali na nedeljskem shodu smo opazili — dva cela (dra. Kisovca in dra. Čoka.) Oh, to slabo vreme!!

Ako se ne motimo, imamo — dvakrat hvala Bogu! — v Trstu že kakih šestnajst slovenskih odvetnikov in zagovornikov, ki so pač eo ipso poklicani v to, da ne le slede, temveč tudi po svojih močeh sodelujejo na našem politično-narodnem polju na tej prevažni postojanki. — Na nedeljskem shodu pa smo opazili na odru: dra. Rybářa, dra. Wilfana in dra. Slavika, mej občinstvom pa dra. Gregorina. Kje so bili vsi drugi? Zakaj jih ni bilo? Mraz, burja, dež! No, videli smo na shodu močje v revnih jopičih; pa ni bilo — vsaj kronika ne ve nič povedati o tem — nikogar konec.

Učiteljski stan, je najbolj idealen stan, vsaj govori se tako. Vzgojitelj mladine zasledujejo pač povsod z največjim zanimanjem narodno-politično gibanje. V Trstu imamo — to moramo priznati — tudi narodnih in izvrstnih učiteljev. Ali na shodu

minule nedelje si zaman napejal oči, da bi bil kje mej poslušalci uzri kakoga. Je-li morda tudi tu vzrok — slabo vreme? Kaj še! Idealizem naj bi poznal — mraz in slabo vreme?

Naši denarni zavodi so nam v ponos! Tako se piše in govori. In res — kar s posebnim zadovoljstvom beležimo — je zaposlenih v teh zavodih že mnogo naših mladih in idealnih bančnih in posojilničnih uradnikov. Tudi teh poslednjih — posebno še onih, ki so malo časa v Trstu — dolžnost bi bila, da bi se zanimali za naše javno politično gibanje in se temu gibanju po danih močeh tu i aktivno pridruževali, kakor to delajo njih italijanski in nemški kolegi po drugih slovenskih kronovinah. Nismo se pa mnogo zmotili, ako rečemo, da na shodu minole nedelje nismo opazili — nobenega! Burja, mraz, dež! Eh, izgovorov — na vate!

Nadalje imamo v Trstu — Bog bodi zahvaljen! — tudi že lepo število zavednih slovenskih državnih uradnikov. Tudi tem bi bilo le v čast, ako bi se vsaj deloma tako zanimali za naše bitje in žitje, kakor se njihovih tovariši Italijani in Nemci. — Na naših shodih je državni uradnik — izvzemši vladnega komisarja — skoraj bela vrana!

Isto, kakor uradnikom, velja tudi našim trgovcem, mej katerimi pa je — to moramo priznati — častnih izjem.

Posebno smo pa pričakovali na nedeljskem shodu onih urnebesno „pametnih“ in „modrih“ političnih kritikastrov, ki na uprav ameriški način prodajajo svojo politično „modrost“ kot anonimni dopisniki kakoga, nad vso „božjo voljo“ potrpežljivega lista. Koliko bi lahko koristili narodu ti „modrijani“, ako bi na javnih shodih svojo pamet in nazore stresli med ljudstvo, povedali svoje menenja, izrekli kritike in predložili načrte, po katerih bi našega sovražnika najprej strli v prah. Koliko hvaležnosti bi si lahko pridobili od strani zatiranega naroda!

Ali tega ti novodobni „odrešeniki“ ne store, kajti napadati izza plota in metati kamen ter skrivati roko za hrbet: to je — varnejše in komudnejše, ali častno — čujte o gospoda! — to delo ni!!

Kar smo napisali tu na račun teh in onih, ne velja samo za prilike „slabega vremena“, marveč se to dogaja dosledno: naša inteligenca se odlikuje vsikdar na naših shodih s svojo — abstinenco. To vse se dogaja po večini le iz malomarnosti. Deseta ura je za nje — prezgodnja, a enajsta — prepozna. Pomagaj si! Brez mene opravilo vse eno. To je navaden izgovor. Drugi naj delajo in se trudijo! Mi bomo pa komodno ploskali, če bo uspeh in kritizirali, če bodo — neuspehi. — Na tak način ne bo nikako čudo, če bomo gojili, oziroma, že gojimo do narodno-zavednega delavca večje spoštovanje, nego pa do narodno-indolentnega inteligenta.

Napisali smo te vrstice: sine ira et studio! Daleč proč je bil od nas namen, da bi hotel koga žaliti. Toda to je prežalosten kapital v zgodovini našega sedanjega razvoja da bi mogli še dalje molčati o njem.

X+Y.

Pazin in pripravnica za učiteljske.

(Dopis.)

Na prvi pogled se dozdeva geografska lega istrskega, s treh strani po morju pristopnega polotoka zavidljiva; ali, ako natančneje presojamo njegovo lego, opažamo, da je Istra potisnjena v morje, izločena od prometnih emporijev, ki severno od nje globlje zasezajo v evropsko celino in tvorijo gospodarsko težišče za ves jug. Imamo tu Trst in Reko; prvi dominira nad vso severno Istru do Umaga, Buzeta in Podgrada, a Reka razprostira svojo uplívno sfero preko Kvarnera in Liburnije, ki je z naravnim zidom — Učko — oddeljena od južne Istre. Del polotoka južno od Vodnjana kakor vso ozko zapadno obalo moramo prepustiti interesni sferi Pule, Rovinja in Poreča, a ostala srednja Istra bi bila odvisna od Pazina, ki se pa, kakor sploh nobeno istrsko mesto, ne povsne do gospodarskega emporija. Istra je premajhna, da bi mogla sama zase tvoriti gospodarsko uvaževanja vredno celoto, ali za srednjo in del dolnje Istre je Pazin gospodarski središče: tu je naravno križišče vseh večjih cest za Trst, Poreč, Pulo, Labinj, Reko in Buzet.

Pred tridesetimi leti je bil Pazin na potu gospodarskega propadanja (kakor druga celinska istrska mesta), z nekaj trgovcev in obrtnikov, ki so živeli od hrvatske okolice. Ali po otvoritvi državne železnice Divača—Pula pričela je za Pazin nova era: trgovina z vinom je obogatela nekaj trgovcev in v mestu se je pričelo novo življenje.

Ko je leta 1886. prešla občina v hrvatske roke, je pričelo meščanstvo sovražiti našega kmeta, ker niso v njem, do tedaj na vseh poljih zatiranem trpinu, hoteli videti sebi enakopravnega državljana in med italijanske vrste je prešlo več hrvatskih družin, ki so postale pozneje kot dobri trgovci temelj pazinskega italijanstva.

Borba, ki jo je bil hrvatski kmet,

ni bila samo narodna, ampak tudi socialna, gospodarska. Da se kmet osvobodil ne le narodno, ampak tudi materialno, osnovala se je leta 1896. „Posojilnica“, ki je sledilo leta 1900 tudi gospodarsko društvo.

Z ustanovitvijo hrvatske gimnazije leta 1899. so bili Italijani poraženi na polju narodnega boja; gospodarski boj se pa bi je nadalje in od njegovega izida je odvisen tudi vspeh nacionalne zmage. Končna zmaga bi morala biti naša, kajti naš življenjski dovaža mestu novih sil. Leta 1890. je imel Pazin 1792 duš, a leta 1910. so jih našli 2793, med katerimi je bilo 1100 Italijanov. Kakor vsako razvijajoče se mesto, tako mora tudi Pazin svoj naraščaj iskati v priseljevanju; med tem, ko se ljudstvo v pazinskem okraju pomnožuje v 10 letih za 69%, pomnožilo se je v Pazinu v 20 letih za 56%. In v resnici je 3146% pazinskega prebivalstva rojenega izven pazinske občine: od teh jih odpada na Slovane 2178%, in na Italijane 968%.

Hrvatski življenjski napreduje v Pazinu mirno ali konstantno in od volje vodilnih faktorjev je odvisna popolna zmaga.

Tudi na šolskem polju moramo za beležiti napredek: otroški vrtec je prenapolnjen, ljudska šola se razvija na obče zadovoljstvo; v l. gimnazijski razred je vstopilo letos 54 učencev, — za naše razmere lepo število; le s pripravnico za učiteljske ne more in niti ni zadovoljen noben pošteno misleč Hrvat. Že v „Edinosti“ od 17. septembra t. l. je bilo dokazano s številskimi, da ona ne vrši svoje naloge, da je v Pazinu nepotrebna! Mesto bi ne izgubilo ž njo ničesar. Sinovom našega naroda pa je na razpolaganje za pripravljanje za učiteljske hrvatska gimnazija.

Ne samo, da pazinska pripravnica ne izpolnjuje niti z daleka zahtev, ki jih v njo stavlja narod in država, ampak ona je eden izmed najdražjih učnih zavodov v Avstriji sploh.

Država troši na leto za enega učitelja v IX. činovnem razredu, za kateheta in druge potrebščine preko K 4000 — in občina plačuje letne stanarine K 400 — torej skupno se izdaja na leto K 4400 —.

Ako pomislimo, da je po statistiki, objavljeni že v „Edinosti“, ta pripravnica dala učiteljsku v petih letih le 24 učencev torej povprečno 5 na leto, stane en učenec pazinske pripravnice državo K 800 — in občino K 80 — torej skupno K 880 — letno. Tu pa niso vštete podpore, ki jih dobivajo dijaki. Ni-li to ogromna svota?!

Ne proti Pazinu in ne proti hrvatskemu Pazinu, ki bi se mu s premetitvijo ne skrivil niti las na glavi, ampak za celokupni hrvatsko-slovenski narod v Istri in v njegovo korist se mora pripravica premetiti od tod v Buzet, kjer bo mogla vršiti nalogo in izpolnjevati dolžnosti, ki jih ima do države in do hrvatsko-slovenskega naroda v Istri! Naš narod potrebuje šol in učiteljev, zato naj ne bodo one šole, ki smo si jih priborili s težko muko, le za parado, temveč za istinito širjenje izobrazbe med naše dobro ljudstvo. Ne v paradiranju, ampak v smotretem narodno-gospodarskem in kulturnem resničnem delu ima narod svojo bodočnost!

Politično društvo „Edinost“

vabi na

redni občni zbor

ki se bo vršil

v nedeljo, dne 13. oktobra 1912

ob 10 dopoldne

v veliki dvorani „Nar. doma“.

DNEVNI RED:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Volitev novega odbora.
5. Volitev pregledovalcev računov.
6. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vljudno vabi

ODBOR.

Domače vesti.

Imenovanje. Minister za uk in bogovestje je imenoval za deželnega konservatorja za Primorsko v centralni komisiji za ohranitev spominkov stavbinskega svetnika v državnem stavbinskem uradu, Ernesta Dejaka.

Je-li sodnija samo za Italijane? Na c. kr. okrajni sodnji imajo vsi uradi samo laška obvestila na vratih. Stranka, ki ne zna laški, mora prositi tega ali onega, da ji tolmači, ali pa po nepotrebnem nadlegovati sodno osobe. V uradih za zapašinske stvari ima gotovo 50% slovenskih strank opravila; vendar imajo ti c. kr. uradi na vratih samo laška obvestila, namenjena — strankam!

Cemu ti privilegiji le za eno narodnost, ko smo tudi mi državljani, meščani in davkoplačevalci? C. kr. sodnje naj bodo pravilne vsem enako in naj ne zapostavljajo slovenskih strank, ki imajo tu enake pravice z Italijani.

„Žalostne povesti“ je poslal nekdo iz Trsta v socialnodemokratsko „Zarjo“ v Ljubljano. V resnici so pa te žalostne povesti le konglomerat absurdnosti in neslanosti, kakoršnih bi človek ne pričakoval iz peresa — resnega človeka.

Ce „Edinost“ konstatuje italijanski irendentizem — torej nekaj, kar faktično je in česar Italijani sami ne take —, ki je srdit sovražnik našemu narodu, je to, po „Zarji“ — „umazano“.

Sedaj čitajte pozorno nastopno pasajo v „Zarjnih“ „Žalostnih povesti“: Ampak ljudje, ki so, kakor tržaški narodnjaki, prepričani, da cesar ne dovoli tržaški občini zgraditi hiše na trgu Caserma pred „Narodnim domom“ iz posebne ljubezni do Slovencev, to ljudstvo pač ni sposobno tolike predznosti, kolikor je tirja najskromnejši politični radikalizem!

Enkrat smo tem ljudem mi šoveni, pretiranci, nestrpeži, potem pa zopet nespodobni tudi za najskromnejši radikalizem. Kje je tu resnost? Naše ljudstvo da je prepričano, da cesar ne dovoli zidati hiše pred „Narodnim domom“! Ta „povest“ je tako — oprostite! — neumna, da niti žaljiva ne more biti za naše ljudstvo.

Snov za nadaljno svojo „žalostno povest“ je vzel dopisnik „Zarje“ iz sodne dvorane. Te dni je na razpravi vsled naše pritožbe proti zapletbi „Edinosti“ g. dr.

Čok vršil dolžnost branitelja, kakor jo vrši vsak branitelj — ne izvzemši socialnodemokratskih — tudi za notoričnega morilca. Ker je torej pobijal trditve državnega pravdnika, je s tem s prstom kazal na osebe, ki goje — tako se izraža „Zarja“ — kaznjivo dejanje! To je seveda denuncijantsko, dočim je povdarjanje dra. Čoka, da „Edinost“ z onim člankom ni hotela hujskati proti državi, — grdo klečeplazivo. Ki pa bi hoteli videti tistega urednika „Zarje“, ki bi na zatožal klopi ponosno naglašal, da je z inkriminiranim člankom hotel hujskati proti državi!

Zadnjo svojo „žalostno povest“ je vzel dopisnik „Zarje“ iz Pule. Ker ne tajimo, da je večina pripadnikov mornarice glasovala za hrvatskega kandidata — pri čemer pa ne smemo pozabiti, da so ti volili po velikem delu Slovan po rojstvu in prepričanju — in ker smo se veselili te volitve kakor zmage naše narodne ideje proti sovražnemu nam italijanskemu irendentizmu, nam očita „Zarja“, da vzbujamo — prosimo, ne smejajte se, ker to stoji črno na belem in povsem resno pisano! — pri drugih narodih mnenje, da smo narod policiov in vohunov!!!

Na take neslanosti naj bi resno odgovarjali? Če bi to hoteli, bi bilo za zdravo pamet našega ljudstva skoraj še bolj žaljivo, nego je trditev žalostnega povestkarja, da je naše ljudstvo prepričano, da cesar ne dovoli občini gradnje hiše pred „Narodnim domom“. Kdor insinuirna našemu ljudstvu tako — neumnost, ta mora biti sam precej Žalosten, kakor so žalostne njegove „povesti“.

Kako dolgo še?! Neki slovenski črnovojnik je prišel v naše uredništvo in nam pripovedoval: Včeraj predpoldne proti 10 uri sem se predstavil v bivši vojašnici v ulici Madonna del Mare, da se zglašim kakor črnovojnik. Poslovala sta dva civilna uradnika in en občinski redar. Zglašil sem se pri uradniku, ki je sprejema črnovojniške knjižice. Govoril sem seveda slovenski, uradnik pa mi je svoja vprašanja dosledno stavljal v italijanskem jeziku. In ker sem mu jaz tudi nadalje slovenski odgovarjal, je zarohnel nad mano: češ, da tu se ne uganja nikaka politika! Slednji je nekaj grozil z aretacijo. Tako sem prisiljen povedati mu število in stanovanje v italijanskem jeziku.

Z drugim Slovincem, ki je prišel za mano, se je godilo ravnotako. Neki Slovinc pa, ki ni znal absolutno nič italijanski je moral govoriti — nemški!! In ko sem odšel po hodniku, je prišel za mano onl občinski redar, da vidi da-li morda ne „hujskam“ drugih Slovencev, naj govore slovenski, ali kakor bi rekli magistratni gospodje: naj tirajo — politiko.

Tako, naš poročevalec. Ali naj zopet ponovimo staro, že stokrat ponavljamo apostrofo na naše voljaške oblasti?! Kako dolgo še bodo dopuščale, da bodo mestni signori označali kakor politiko in grozili z zaporom, če naš človek, ko plačuje krvni davek in vrši najtežjo državljansko dolžnost, hoče uveljaviti najvišje človeških pravic do besede v svojem materinem jeziku?! Voljaške oblasti naj si stavijo vprašanje: ali so funkcijo-

narj na kontrolnih shodih nameščeni radi vojaških obvezancev, ali prihajajo ti poslednji radi uradnikov? Najlepša in za sovražništvo magistratovcev proti našemu narodu značilna je pa ta-le: če na magistratu kdo hoče govoriti slovenski, zanaša politiko, če pa govori nemški, ne uganja politike! Da bi bili ti srditeži v svoji italomaniji vsaj — do sledali!!

Vojaško oblast pa vprašamo še enkrat: Kako dolgo še?! Ali nič ne slutijo, da odli tacega divjanja ob takih prilikah pada tudi nanje?!

Profesor zagrebškega vseučilišča dr. pl. Šišić, ki je tudi ogrsko-hrvatski državni poslanec, bo prihodnjo nedeljo predaval o hrvatsko-madžarskih odnosih. Prof. Šišić je odlični parlamentarec in slovi kot predavatelj. Predavanje obeta torej poseben vžitek.

Pred izpraševalno komisijo za obče ljudske in meščanske šole v Gorici se prično prihodnji izpiti za učno usposoblitev v ponedeljek, dne 4. novembra t. l. — Dotične prošnje morajo biti v rokah komisije vsaj do konca tega meseca.

Mestni svet tržaški bo imel v petek ob 7 zvečer sejo. Na dnevnem redu je med drugimi manj važnimi točkami volitev članov raznih komisij in posojilo za zgradbo novih vojašnic v znesku 6 milijonov kron.

Otvoritev naše šole pri Sv. Jakobu V soboto 12. t. m. se vrši slovesna otvoritev nove šole družbe sv. Cirila in Metoda pri Sv. Jakobu. Ob 9 je slovesna službožja v župni cerkvi Sv. Jakoba, ob 9:30 pa se blagoslovi novo šolsko poslopje, ter položi sklepni kamen.

Šolska mladina naj se zbere pred 9. uro pred šolskim poslopjem (učenci in učence prvih razredov le v spremstvu svojih staršev), od koder odide pod vodstvom učiteljstva v cerkev. Po službi božji se zbere šolska mladina v postrani telovadnici, po vabljeni gostje pa v dvorani, določeni za blagoslovljenje sklepnega kamena.

Zaradi ogromnega števila otrok ne bo ta dan šola pristopna širšemu občinstvu, zato so pa povabljeni starši, da si v nedeljo od 10. do 12. predpoldne in od 1. do 3. popoldne ogledajo krasne šolske prostore.

Redni pouk se začne v ponedeljek, dne 14. t. m. ob 8 zjutraj.

Razpisana služba. Pri poštnem uradu na Žagi pri Bovcu je razpisana služba poštnega odpravitelja. Plača K 800, uradni pavšal K 175 in služabniški pavšal K 378. Prošnje od tekom treh tednov 30. septembra dalje.

Ruski kružok ima svojo odborovo sejo v petek ob 7 zvečer v Slovanski Citalnici.

Slovensko gledališče.

Danes zvečer ob 8:30 se ponovi Lehárjeva opereta

„GROF LUKSEMBURŠKI“.

S to predstavo izgine ta opereta iz večernega repertoarja.

Predstava velja za abonente B.

Prihodnjo nedeljo se uprizori zvečer Kadlburgova burka

„ČRNI MADEŽ“.

Tržaška gledališča.

POLITEAMA ROSSETTI. Danes zvečer ob 8 „Cavalleria“ in „Pagliacci“.

EDEN. Danes zvečer zanimiv varieté-program.

Tržaška mala kronika.

Trst, 9. oktobra 1912.

Ladja se potopila. Trabakel „S. Antonio“ iz Nerezin na Lošinj je v petek, dne 4. t. m., zvečer odjadel pod poveljstvom kapitana Konstanta Kamalica iz Dajle, kjer je naložil les, v Benetke. V soboto ob pol 6 zjutraj ga je zagrabil močan grški levantinc. Morje je bilo zelo razburkano in les, ki je bil na krovu, je ves zdrknil na eno stran, ladja se je nagnila in končno popolnoma preobrnila in se potopila. Zgodilo se je to kakih 15 milj od Pivae. Ladja je imela poleg kapitana še štiri ljudi na krovu, od katerih je utonil 17letni Juri Secchi iz Nerezin, dočim so se pa ostali rešili v čoln, s katerim so po osemurnem hudem boju z valovi prispeli v Forte Felice, ki je ob vходу v zaton Chiozzi. Tamkaj so jih sprejeli zelo prijazno in jih oskrbeli tudi z obleko in vsem potrebnim, kajti rešili niso z ladje ničesar.

Roparski napad. Kolar Anton Sever, doma iz Lithe, stanujoč v ul. dei Capitelli št. 4, je sedel v nedeljo zvečer v gostilni „alla Sardella“ v ul. Capitelli, kar sta ga okrog 9 kar nenadoma napadla dva neznanca, ki sta tudi že dalja časa sedela v gostilni. Eden ga je sunil z nogo, drugi pa ga je na vso moč udaril s pestjo po obrazu in mu potem hipoma potegnil iz notranjega žepa listnico, v kateri je imel 90 K. Lopova sta nato pobegnila. Sever je tekel kričeč za njima in kmalu naletel na stražnika.

Lopov, ki je izmeknil Severju listnico, se je prestrašil in je vrgel listnico z vso njeno vsebino na tla ter potem izginil.

Policijski komisariat št. II. je z vso vnmemo začel zasledovati roparja in snoči je bil aretiran 40letni premogar Gregor Kernu,

z Sela v Dalmaciji, stanujoč v Škedenju št. 40. Policija upa, da v kraikem zasledi tudi drugega roparja.

Ulom v Glessichevi trgovini. Veronostna oblast nadaljuje z mrzlično hitrostjo polizvedovanja in preiskavo v zadevi uloma v Glessichevo trgovino in tatvin pri Smolarsu. Aretiranci so bili že večkrat zaslišani. O uspehih teh zaslišavanj seveda ne smemo poročati. Pripominjamo le, da je bil na brzojavno zahtevo tukajšnje policije aretiran v Gradiški neki Gustav Blažon, ki so ga prepeljali potem v Trst.

Poizkušeni samoumor. Ivan Valenti, kočijaž v „Casa Nazareth“, star 15 let, je snoči ob 8 v samomorilnem namenu izpil stekleničico octove kisline. Stori je to zaradi — nesrečne jubezni in sicer za magdalensko bolnišnico. Ljudje, ki so slišali njegovo ječanje, so mu prišli na pomoč in so ga prenesli v magdalensko bolnišnico, kjer so mu izprali želodec, od tam pa so ga prepeljali v glavno bolnišnico.

Zaradi vmešavanja v poslovanje varnostne straže je bil aretiran premogar Ivan Antončič iz Utoli pri Sežani, stanujoč v ul. Molin a vapore št. 4.

Javno nasilstvo. Anton Ipavec, star 29 let, iz Vipave, premogar, je bil aretiran v ul. Ottaviano Augusto zaradi razsajanja. Ko mu je stražnik napovedal aretacijo, se je ustavljal s tako silo, da so ga komaj in komaj spravili v ul. Tigor.

Pila, pa nič plačala. V gostilni pri „deteljci“ na Belvederu sta bila aretirana 50letni Tržačan Josip Roncell, stanujoč v ul. Riborgo št. 35, in Ignac Serrazzutti, ker sta oopila in pojedla za K 6:30 potem pa rekla, da nimata s čim plačati.

Zaradi dežnika. Aretiran je bil 29letni brezposelni privatni uradnik Ivan Apollonio, ker je ukradel nekemu neznancu dežnik. Apollonio je izgnan iz Prsta.

Loterijske številke, izžrebane dne 9 oktobra:

Praga	68	7	52	59	76
Lvov	23	82	34	28	26

Porotno sodišče.

Predseduje viš.-sod. svetnik dr. Andrič, prisednika, dež.-sod. svetnik Pachor in sod. dr. Abram; drž. pravnik dr. Tomičič; branitelja dr. Laneve in dr. Zenaro.

Obtožnica: Ivan Binder, rojen 28. marca l. 1875. v Mooskirchenu, pristojen v St. Johann na Sijerskem, kat., oženjen, pomožni delavec, pismen, predkaznovan, in Ana Schöggler, rojena v Vordernbergu dne 31. majnika 1882. in pristojna v Gradcu, kat., delavka, pismena, neakaznovana, ki sta obtožena,

da sta sporazumno v času od 25. majnika do 3. julija l. 1912, tu potom oglaš v graški „Tagespost“, pisem in ustnenih izjav, v katerih se je Binder izdal za strojevodjo državne železnice in obljuboval neki Terezi Mayerjevi, da jo poroči, povzročila omenjeni Terezi Mayerjevi škodo nad 2000 K in jo skušala zavesti, da poroči že oženjenega in predkaznovanega človeka, pri čemer je imela Mayerjeva v resnici škodo okrog 3000 K;

da je Ivan Binder dne 29. junija l. 1912 tu, Terezo Mayerjevo zapeljal na podlagi neizpolnjene obljube zakona; torej oba hudodelstva goljufije,

Ivan Binder pa poleg tega prestopka onečaščenja na podlagi obljube zakona.

Razprava.

Razprava se vrši s pomočjo tolmača, ker sta obtoženca izjavila, da razumeta samo nemški.

Obtožnica sta se spoznala v Gradcu in začela lani ljubavno razmerje. Preselila sta se nato v Trst, kjer je on dobil službo v oljarni v Žavljah. Schögglerjeva mu je vodila gospodarstvo. Živela sta skromno, in ker Schögglerjevi ni ugajalo tržaško podneblje, sta želela proč. Tu si je domislila Schögglerjeva, da bi si na nepošten način pridobila sredstva za to. Priobčila sta nato oglaš v „Tagesposti“, da se želi neki strojevodja državne železnice, ki pojde kmalu v pokoj, poročiti.

Na ta oglaš se je oglasila kuharica Tereza Mayer v Gradcu, nakar se je začelo obojestransko dopisovanje. Binder je pisal pod imenom Ivan Wagner. Mayerjeva je prišla v Trst in živela sta z Binderjem štiri dni skupno v nekem prenočišču. Prinesla je s seboj tudi ves svoj imetek 3000 K. Drugi dan mu ga je že izročila v shrambo!

Binder je peti dan rekel, da mora v službo in je odšel, a bilo ga ni več nazaj. Mayerjeva je začela vpraševati pri državni železnici po „Wagnerju“, ki pa ga ni bilo. Tu je spoznala, da jo je nekdo goljufal. Ovdila je stvar in Binder in Schögglerjeva sta bila aretirana v Zürichu v Švici. Našli so pri njima še 2000 K in 177 frankov ter nekaj dragocenosti.

Schögglerjeva je bila popolnoma sporazumljena z Binderjem in ga je čakala na kolodvoru, da sta se skupaj odpeljala najprej v Gradec, potem pa v Švico, kjer je takoj zopet uvrstil „ženitbeno ponudbo“ v neki list in je le aretacija preprečila podobno goljufijo, kakor jo je zakrivil v Trstu.

Binder, ki je oženjen in ima tri otroke ter ženo v Gradcu, se priznava le deloma kriv in pravi, da je vse to storil le zaradi Schögglerjeve. Če ne bi bila Mayerjeva

Dr. Pečnik

(Dr. PETSCHNIGG)

Trst, via S. Caterina šte. 1.

Zdravnik za notranje (splošne) bolezni: 8—9 in 2—3 in špecialist za kožne in vodne (spolne) bolezni: 11½—1 in 7—7½

Valeriano Pohusta

„junior“

je zopet odprl svojo trgovino v ul. Ponterosso št. 5.

Velika izber

srajc, ovratnikov, manšet, ovratnic, spodnjih hlač, spodnjih srajc, palic in vseh drugih potrebščin za gospode.

Cene brez vsake konkurence.

Bogomil Pino
== urar in zlatar ==
Trst, ulica Vincenzo Bellini št. 13
Bogomil Pino urar in zlatar
Bogat izbor ur
vsake vrste, kakor tudi
uhane, prstanov z dijamanti in bres dijamantov, ženске verižice, zlate in srebrne za moške, vse po konkurenčnih cenah.

Prva češka splošna delniška družba za zavarovanje na življenje, ki edina kolekuje police in pisma z narodnim kolektivnim, se je preselila v ulico Geppa 15 2/99

Zaloga sodčkov za vino

starih, že rabljenih, in novih, iz debelega lesa, z belim železom.

Trst - ulica Padulina št. 19 - Trst.

UMETNI ZOBJE

Plombiranje zobov

Izdiranje zobov brez

= vsake bolečine =

Dr. J. Čermák V. Tuscher

zobozdravnik konces. zobni tehnik

TRST

ulica della Caserma šte. 13, II. n.

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem odprl gostilno

Alla Meridionale

Campo Belvedere št. 3

kjer točim vsa vina, kakor teran, opolo, bela vina, pivo prve vrste iz domače tovarne in imam na razpolago vedno gorka in mrzla jedila.

Abonnement za kosila in večerje.

CENE ZMERNE.

Za obilen obisk se priporoča

Leopold Dergan.

Nova slovenska

trgovina izgotovljenih oblek

ter domačega in inozemskega blaga za moške obleke

MARTIN SKAPIN, TRST, ulica Arcata št. 19

Moške obleke od K 14 dalje, deške obleke od K 11 dalje, plat. obleke, vestalje, srajce, malje, sp. hlače itd. Špecialiteta hlače za delavce domačega izdelka. Napravljajo se obleke po meri vsakovrstnega kroja. Cene absolutno konkurenčne.

Aristide Gualco - Trst
via S. Servolo 2. — Telefon 329, Rom. VI.
Odlikovana tovarna (z zlato svetinjo) cev in cementnih plošč, teracov in umetnega kamna.
Sorejema vsakovrstno delo v cementu. Cene zmerne, delo točno.

Novo pogrebno podjetje, Trst

(vogal Piazza Goldoni) - CORSO 47 - (TELEFON št. 14-02.)

Prevoz mrličev na vse kraje

Vozovi z bogato opremo od najenostavnejših do najluksurijoznejših. — Vsi pogrebni predmeti so stalno na izbiro Sualne ce e brez konkurence. Postrežba točna. Splošna pohvala. Zaloga pristno voščenihi sveč lastnega izdelka s prodajo na drobno in debelo. Posebno se priporoča o priliki praznikov Vseh svetih z bogato zalogo nagrobnih svetilk, raznih vencev iz umetnega in svežega cvetja, iz biserov, porcelane in kovine z znaki in napisi itd.

Nočna naročila se sprejemajo v skladišču v lastnih prostorih Via della Tesa 31. TEL. 14-02. Zastopstvo s prodajo pogrebnih predmetov: J. MRZEK, Opčine št. 170; T. VITEZ v Nabrežini na trgu pri cerkvi; A. JAMSEK, pri Orohu (Noghero); F. BRNETIČ v Škedenju. Deleznik in upravitelj H. ŠTIBILJ.

Prva jugoslovanska tovarna glasovirjev Anton Pečar

Trst — via Farneto št. 42 — Trst.

Izdeluje, popravlja, uglašuje, menjuje glasovirje, pijanine itd.

Delo točno. Cene nizke.

Alberto Finzi & C.o

Trst, ulica Gaetano Donizetti 1.

Poslovna agentura ogrske obče kreditne banke

(Ungarische Allg. Creditbank) podružnica v Reki

prodaja po zelo dobrih cenah: žito vsake vrste, debele in fine otrobe, oves in sočivje in ker je ob enem zastopstvo goriomenjene banke, nudi kupcem najboljše in najgotovjše jamstvo za točno postrežbo.

Zastopstvo in skladišče

dobroznane moke Združ. parnih mlinov „Hngaria“ ak. dr. v Budimpešti.

Ceniki in usorci se pošiljajo na zahtevo.

Telefon št. 458, zvoniti dvakrat.

Brzjavi: ALBERTO FINZI, Trst.

odgovorila na oni oglas, pa bi ne bilo vsega tega nič. Denar si je hotel samo izposoditi, a izročila mu ga je sama, ko je prišla v Trst. Mayerjeva je imela svoj čas znanje z nekim črevljarjem in ni bila devica. Schögglerjeva je tajila, da bi bila sodelovala pri onem oglašju. Vedela je pač za stvar, a se ni strinjala z njo. V preiskavi je povedala ravno nesporno. Dancs sploh tajl vse in se izgovarja, da pri preiskovalnem sodniku ni mogla govoriti, kakor bi bila hotela.

Priča Tereza Mayer je izpovedala v smislu obtožnice. Potrdila je, da je izročila Binderju denar, 3000 K, in da se mu je tudi vdala, to pa samo zato, ker mu je verjela, da jo poroči. Zelo zanimiva so bila pisma, ki jih ji je pisal obtoženec. Ko jih je predsednik čital, je bilo mnogo smeha po dvorani.

Ostale priče so izpovedale razne manj važne pojavnosti okoliščine.

Po kratkem premoru se je nadaljevala razprava. Porotnikom je sodišče stavilo za oba obtoženca glavno vprašanje glede gošulje, za obtoženca Binderja pa še posebej glede prestopka onečaščenja na podlagi neizpolnjene obljube.

Po govorih državnega pravdnika in obeh braniteljev ter kratkem temeljitim rešitvami predsednikov so porotniki potrdili vsa tri vprašanja, naker je sodišče izreklo razsodbo, po kateri se obsoja obtoženec Binder v 2letno ječo, Schögglerjeva pa v 4mesečno. Obema se odšteje 85 dni preiskovalnega zapora. Povrniti morata tudi škodo oškodovanki.

Nar. del. organizacija.

Lažnjivci! Socijalni demokratje so rojeni lažnjivci. Dan za dnem se lagati, to je njihov posel. V zadnjem času pa se lažejo le malo preveč. Dokaz, da jim teče voda v grlo. O zadnjem zborovanju narodnih pekarskih pomočnikov v Nar. del. org. piše „Il Lavoratore“, da se zborovanje ni vršilo, ker narodnih pekarskih pomočnikov ni bilo skoraj prav nič, od sklicateljev se pa ni nihče prikazal, da bi otvoril zborovanje. Pravi nadalje, da so prišli skupaj sami socijalni demokratje in so, ko ni prišel nihče od NDO, zapeli delavsko himno ter nato odšli. „Zarja“, ki je menda tudi socijalističen list, pa pravi, da to ni res, kar je pisal „Il Lavoratore“. „Zarja“ namreč poroča, da se je zborovanje vršilo in da je na zborovanju poročal Brandner, se bavil z delovanjem socijalnodemokratskih poslancev v avstrijskem državnem zboru, namesto da bi govoril o posredovalni delu. Mi povemo „Zarja“ samo toliko, da je bil prisiljen Brandner odgovarjati na medklince, ne tičoč se posredovalni delu, temveč drugih stvari, kakor „Edinosti“, „Omni-busa“, slovenskih poslancev, „Nar. doma“, krumirstva itd. Socijalni demokratje naj bi se držali predmeta. Torej, vse, kar pišejo v zadnjem času ti listi, je velika laž. Eden zna bolje lagati, kakor drugi.

— Pripravljalni odbor skupine pekarskih pomočnikov NDO vabi pekarske pomočnike, člane NDO in tiste, ki mislijo pristopiti k NDO, na važen sestanek, ki bo danes ob 10 dop. v društveni dvorani NDO ul. (Sv. Frančiška).

— Zidarska skupina NDO sklicuje za danes ob 6 zv. društveni shod v društveni dvorani NDO. Dnevni red: 1) Občni zbor zidarske skupine, 2) Slučajnosti.

— Pripravljalni odbor skupine postili Jonov NDO sklicuje za jutri ob 9 zvečer ustanovni občni zbor v prostorih konsumnega društva v Rojanu. Dnevni red: 1. Volitev odbora, 2. Slučajnosti.

— Posredovalnica dela NDO. Išče se pekarski pomočnik in mizar. Vstop takoj. Zglasiti se je treba v uradu posredovalnice dela NDO, ul. sv. Frančiška.

— Socijalni tečaj NDO. Jutri od 7—8 zvečer dr. Klisvec: Volitve v zavarovalnico zoper nezgode in razsodišča; od 8—9 zvečer dr. I. M. Čok: „Politične stranke in struje v Trstu“. Vstopnina 2 stotinki za osebo.

— Skupina NDO „Plavži“ v Šklednju sklicuje za soboto ob 7 zvečer javen shod v prostorih „Gospodarskega društva“ v Šklednju.

— Plesna šola NDO. Danes ob 8 zvečer plesna šola v društveni dvorani NDO, ul. sv. Frančiška 2. Vaja traja od 8—10 zvečer.

— Z ozirom nato, da se morajo po sklepu centralnega odbora NDO vršiti pred občnim zborom „Nar. del. organizacije“ občni zbori vseh skupin NDO, naprošamo vse skupine, da sestavijo kandidatne liste in pripravijo vse potrebno, da se bodo mogli vršiti občni zbori skupin v najkrajšem času.

Vesti iz Goriške.

Narodna delavska organizacija v Gorici priredi v nedeljo, dne 13. t. m. ob 4 popoldne v prostorih hotela pri „Zlatem jelenu“ II. vinsko trgatve. Med vinsko trgatvijo koncert in potem ples v dvorani. Vstopnina h trgatvi 30 vin., h plesu 7 listkov 1 K, posamezni listki 20 vin. Na sporedu je tudi govor. Govori za-

stopolk centrale NDO iz Trsta. — K obilni deležbi vabi odbor.

Bivši vojaški sodnik pred poroto. V ponedeljek je pričela razprava proti bivšemu majorju-avditorju Frideriku Kaušeku radi fažifikacije podpisov in zlorabe uradne moči. Obtoženec si je namreč v l. 1903 izposodil pri goriški banki „Cooperativa“ 4200 K, katere se je zavezal plačati v mesečnih obrokih. Pogodbo z banko sta podpisala kot poroka stotnik-avditor Fran Janša in polkovnik Vavlar Moravek, in poleg njih še stotnik-avditor Ryska.

Obtoženec je plačal v mesečnih obrokih banki le 616 K. Ko ga je banka ponovno opominjala, ni bilo o njem ne duha ne sluha, radi tega je banka tožila Kauška in poroka. Oba poroka sta pri civilni razpravi odločno zanimala, da bi bila razpisala pogodbo, ravnotako je izjavil stotnik Ryska, da tedaj sploh ni bil pri vojaškem sodišču ampak pri vojnem ministrstvu. Obtoženec očee, oskrbnik Karl Kaušek, je pisal v juniju l. 1911 iz Ausseeja banki pismo, v katerem je obljuboval, da on plača sinove dolgeve. Izkazalo se je, pa, da je obtoženec očee umrl že l. 1910.

Obtoženec pravi, da ni hotel oškodovati vse dolgeve v mesečnih obrokih. Očee se je zavezal plačati del njegovega dolga in banka je sama kriva, ako ni dobila od njega obljubljenih mesečnih 100 K, ker se je malo pobrigala za takojšnjo plačilo mesečnih obrov. On je imel prevelike stroške vsled vednega premeščevanja iz kraja v kraj, vsled boleznij itd. Osemnajst let je zvesto služil v c. kr. armadi in je moral zapustiti službo radi dolgov. Zaprl so ga kot najslabšega zločinca in prišel je pred porotnike, ne da bi imel časa, da bi si izbral branitelja.

Razprava je trajala pozno v noč. Porotniki so upoštevali njegovo samoobrambo kakor tudi govor njegovega branitelja, sodnika dr. Vincija, in zanimali so predložena jim vprašanja. Predsednik sodnega dvora grof Coronini je razglasil nato oprostilno razsodbo.

Listnica uredništva.

Sokol — Prosek: Poslano izjavo priobčimo jutri.

Mali oglasi

Velika množina hrastov za vsakovršno uporabo, se prodaja po ugodni ceni. Tozadevna pojasnila daje Josip Živic, Skopje na Krasu. 2172

Ova ovčarska psa temne barve, li-sasta, samec in samica, 50 cm visoka, sta se z Opčin neznanu kam zatekla. Kdor ju zasledil, izvoli naj ju proti odškodnini vrniti na Opčinah, Vi'a Hild. 2179

Prodaja se vinska posoda in preša. Naslov pove inseratni odd. Edinosti. 2180

Išče se učiteljica slovenske jezika za poučevanje na dom. Ponudbe pod „Učiteljica“ na inseratni oddelke Edinosti. 2181

Dve meblirani sobi se oddajo s tremi posteljami takoj Rojan, Vernier 466. 2183

Poljedelec, izvežban v kravji molži, vdovec s sinom ali oženjen, se sprejme takoj. Cosulich, Valdisole, Mali Lčinj. 2178

Sprejme se takoj mladenič, zvest in priden, jestvinarske stroke, 16 do 18 let star, proti dobremu plačilu. Kje, pove inseratni oddelke Edinosti. 2178

Kraški teran lastni pridelek, približno 60 hl, se ooda v vsaki množini od 56 l naprej, dokler je kaj zaloga, po primerni ceni. Obrniti se je na lastnika Emila Černeta Tomaj št. 40. 2146

Proda se stara in dobro vpeljana gostilna. — Informacije ulica Massimo d'Azeglio št. 2. 2150

Knjigoveznica ANTON REPENŠEK je edina slovenska knjigovoznica v Trstu, ulica Cecilia št. 9. — Izdeluje vsa knjigovozna priprava in fina dela točno in po konkurenčnih cenah. 1716

Fotografa Antona Jerkiča naslov: Trst, ul. delle Poste 10, Gorica, Gosposke ulica 7. 4449

Anton Krušič, krojaški mojster v Gorici, tekaljšče Frana Josip št. 36. Izdeluje obleke po meri v vsakem kroju Sprejema tudi naročila izven Gorice. Pri naročitih zadostuje prsna mera. V zalogi ima raznovrstno blago ter razpoložljiva vzorce na ogled. Cene zmerno.

PEKARNA

v ul. Giulia št. 92.

Vsak dan 3 krat svež kruh s prodajo jestvin in kolonijalnega blaga. Priporoča se lastnik slavnemu občinstvu v Trstu in okolici.

NUOVO

Hôtel Provinciale

(Novi deželni hotel)

Trst, largo Santorio 4 (Farneto), 40 sob, električna luč, ves komfor, stroga snaznost. — Cene zmerno. ALOJZIJ SKERL.

GOSTILNA N. D. O.

v Trstu, ulica Carradori št. 18

ki jo sedaj vodi g. HINKO KOSIČ, se dobi vedno sveže pivo, prve vrste vino - teran, gorka in mrzla jedila ob vsakem času. Na razpolago več sob za prenočišče po nizkih cenah. — Priporoča se za obilen obisk.

Velika zaloga dvokoles in kmetijskih strojev, gramofonov, orkestronov pri **Batjel-u**, Gorica, Stolina ulica št. 2 in 4. Mehanična delavnica. — Prodaja na obroke. Ceniki franco. Velika zaloga vsakovrstnih strojev rabljenih po ceni.

Artistični fotografski zavod

EZIO de ROTA - TRST

ulica Barriera vecchia št. 27 (nasproti lekarni Picciola). — Fotografije na svetlem in motnem papirju, plastično in naravno izvršene. Povečanje vsake slike na olje, akvarel ali pastel. Specijaliteta: Dopisnice z artističnimi pozami 10 komadov 3 K. Zavod je odprt od 8 zjutraj do 6 popoldne. Fotografira se ob kakoršnem si bodi vremenu.

Slovenska šivilja

se priporoča cenj. občinstvu.

Ljuboslava Baučer

Trst, ul. Istituto št. 13, Trst pritičje.

V novem bazarju
v ulici Belvedere št. 7
se dobi blago po konkurenčnih cenah.
Posebno železne kuhinjske posode, porcelan in steklo kakor tudi velika zaloga igrač.
Za obilen obisk se priporoča
EMILJA NOVELLI

ALEKS. FRANC MAYER - TRST

žgalnica kave

TELEFON 1743.

vajbojši vtr za dobivanje pečene kave

Hans Scheidler

zobotehnik

oviši: prvi zobotehnik

Sprejema od 9—1 in od 3—6. 571

Trst, Piazza C. Goldoni št. II

Salumeria - Buffet

Trst, via Carlo Ghega št. 8.

Vsakovrstno prekajeno meso, kuhano in surovo. Izvrsno vino, črno in belo.

Prvovrstno pivo.

Priporoča se za obilen obisk

JAKOB VOLPIN.

Na obroke!

Velika zaloga izdelanih oblek

Velika izbira vsakovrstnih oblek za gospode in dečke, sukenj, površnikov vseh kakovosti. — Specijaliteta v veznji.

Velika izbira volnenega blaga. Najzmernejše cene.

Adolf Kostoris - Trst

Ulica S. Giovanni št. 16, I. nadstropje, zraven „Buffet Automatico“.

Telefon št. 251, Rim. II.

POZOR! Skladišče se nahaja v I. nadst.

POZOR! Skladišče se nahaja v I. nadst.

POZOR! Skladišče se nahaja v I. nadst.

POZOR! Skladišče se nahaja v I. nadst.

POZOR! Skladišče se nahaja v I. nadst.

POZOR! Skladišče se nahaja v I. nadst.

POZOR! Skladišče se nahaja v I. nadst.

POZOR! Skladišče se nahaja v I. nadst.

POZOR! Skladišče se nahaja v I. nadst.

POZOR! Skladišče se nahaja v I. nadst.

POZOR! Skladišče se nahaja v I. nadst.

POZOR! Skladišče se nahaja v I. nadst.

POZOR! Skladišče se nahaja v I. nadst.

POZOR! Skladišče se nahaja v I. nadst.

POZOR! Skladišče se nahaja v I. nadst.

POZOR! Skladišče se nahaja v I. nadst.

POZOR! Skladišče se nahaja v I. nadst.

POZOR! Skladišče se nahaja v I. nadst.

POZOR! Skladišče se nahaja v I. nadst.

POZOR! Skladišče se nahaja v I. nadst.

Podpisana javljata slavn. občinstvu, da sta prevzela

: brivnico :

gosp. Ljubiča na Opčinah, ter se priporočata za mnogo-brojen obisk.

Janko Cubr in Miloš Janeš.

Mehanična kleparska delavnica za kovinske izdelke

Giusto Pilotti fu Gius.

ustanovljena leta 1842. TEL. 15-25.

Riva Pescatori št. 14

Specijaliteta: ladijske svetilke Posoda in skatle iz bele in kamnobarvne pločevine. — Žlebovi, cevi in zidne obloge iz katerekoli snovi v kosih po dva metra (brez zvezave).

Nova pekarna in sladčičarna v Trstu

A. JERIČ - Trst

ul. Commerciale 328 (Pendice di Scorcola)

Priporoča cenj. občinstvu svojo novo pekarno in sladčičarno. Dobi se večkrat na dan svež kruh in sladčice. Prepečenci in konfekture. — Likerji in raznovrstno vino v steklenicah.

Vek. Petrovčič

čevljarski mojster

Trst, ul. Barr. vecchia 40.

Zaloga izdelanih domačih čevljev.

Sprejemajo se naročila po meri.

ZALOGA

ovsa in sena

beneških in ogrskih otrobov, slame, turščice, drobnih otrobov.

SPECIJALITETA:

oves za seme, priprave za hleve itd. Blago prve vrste. Zelo ugodne cene.

Giosué Crucchiatti

via Giulia 33. — Telefon 313 X/IV.

Odpri se je nova

: mlekar : v Trstu, ulica Industria št. 10.

Prodajalo se bo vedno sveže mleko.

Priporoča se za obilen obisk

Elizabeta Ivančič.

Na obroke!

Velika zaloga izdelanih oblek

Velika izbira vsakovrstnih oblek za gospode in dečke, sukenj, površnikov vseh kakovosti. — Specijaliteta v veznji.

Velika izbira volnenega blaga. Najzmernejše cene.

Adolf Kostoris - Trst

Ulica S. Giovanni št. 16, I. nadstropje, zraven „Buffet Automatico“.

Telefon št. 251, Rim. II.

Mehanični zavod za cementno industrijo

ARTURO MAYER, Tržič (Monfalcone)

z uradom v Trstu, ulica S. Carlo 2 (TELEFON št. 20-93)

proizvaja in prodaja po konkurenčnih cenah

Polne in prevrtane skaline, cevi za kanalizacijo in za dovode in odvode, krovne skrli, stopnjice itd.

Ploščice za podove, enobarvne, risane in za terase. Zelo močni kamenčki za tlakovanje. — Koncesionirane posebnosti:

Brušene ploščice za preylako in ploščice iz bisernice.